

В умовах воєнного часу співробітниками відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розроблено серію методичних матеріалів (презентації, відео, рекомендації) для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, які презентовано на сайті Інституту <https://ispukr.org.ua> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/ispukr>, сторінці відділу <https://www.facebook.com/groups/268693925325131/>.

Перенос та контрперенос у волонтерській діяльності, психологічній допомозі під час воєнних дій

Вовченко О.А.

Сучасні реалії змінили фах і життя багатьох людей. З працівників освіти, юриспруденції, сфери обслуговування та інших галузей багато хто став волонтером, допомагає адаптуватися людям в складних ситуаціях (втраті житла, переїздах до безпечних місць, з обігрівом та годуванням), підтримують добрим словом та, часом, виконують функції психологів.

Але є маленьке «але». Як буває завжди. Під час такої допомоги жертва та її рятувальник зустрічаються з такими психологічними аспектами як перенос та контрперенос або трансфер/контртрансфер. Це є одним із найскладніших моментів психоаналітичної терапії та ключовими поняттями психоаналізу як теорії. По тому, як вирішуються психотерапевтом проблеми переносу/контрпереносу, можна судити про його професіоналізм та якість роботи. Але, наразі, не про це!

Зараз багато тих, хто працює і допомагає людям у біді під час війни зустрічаються з цими психологічними пастками. Що ж вони собою являють?!

Перенос – це перенесення пацієнтом (клієнтом, людиною, яка отримує підтримку і допомогу) на психоаналітика (рятувальника, волонтера) тих почуттів, які пацієнт раніше відчував до якихось важливих для себе людей, у яких, що важливо, не зізнавався раніше. Перенесення характеризується «встановленням таких відносин, коли досвід минулого стає моделлю взаємодії в сьогоденні».

Коли З. Фройд вперше зустрівся з подібним явищем у своїй практиці, вчений зробив висновок, що джерело, основа такої поведінки (наприклад, закоханість в

нього пацієнтки) знаходиться у її минулому. Пояснюючи механізм перенесення у спрощеному вигляді, його можна розглядати у двох формах – позитивній та негативній. Позитивне перенесення пов'язане з проявом ніжних почуттів до аналітика (волонтера, тієї особи, що допомагає). Негативне перенесення свідчить про прояв з боку пацієнта (постраждалого під час воєнних дій) ворожих почуттів.

Контрперенос – це протилежна пастка, коли робота з клієнтом (людьми, що постраждали та потребують різного типу допомоги) може характеризуватися перенесенням власних почуттів з боку консультанта (помічника, волонтера, психолога) на постраждалого. Коли свої проблеми та своє бачення проблем клієнта (постраждалого від воєнних дій) психолог переносить на клієнта, співчуває йому, сприймає як власні. Зазвичай, це є проблема молодих волонтерів та осіб, що почали допомагати за власним бажанням, оскільки психологи вивчають основи професійного надання допомоги людині. Відтак, однією з професійних вимог до психологів, психотерапевтів є так звана «невтягненість», здатність підходити до аналізу, ніби зі сторони. Можна навіть назвати це байдужістю - **«Indifference»**.

Це психологічний термін, який не означає «байдужість» у тому сенсі, в якому ми зазвичай звикли розуміти це слово (та ще й, як правило, з негативною констатацією). Термін цей близький до поняття «толерантність». «Indifference» психоаналітика (волонтера, особи, що допомагає людям, які потребують певної допомоги – це його «неемоційність» і «незалученість» по відношенню до реальних проблем. Для того, щоб: не спровокувати явища переносу/контрпереносу.

Використання «Indifference» також радимо використовувати молодим волонтерам та опанувати основи психоаналітичної теорії! І психологічне здоров'я обох сторін буде збережено!

Слава Україні і її героям! 🧡💙

[#ВідділОсвітиДітейЗПорушеннямиСлуху](#)